nasıl çalışır

Dikiş Makinesi

Pantolonlar, ceketler, etekler, gömlekler, çarşaflar, yastık kılıfları, masa örtüleri... Giydiğimiz pek çok giysi, kullandığımız pek çok eşya dikilerek yapılıyor. İnsanlar, yüzyıllar boyunca yalnızca iğne ve iplik kullanarak elde dikiş dikmişler. Elde dikiş dikmek, insanın epeyce zamanını alan bir iş. Neyse ki 19. yüzyılın başında buluşçular bu işe el atmış. Ancak içlerinde başarıya ulaşan ilk kişi Fransız Barthelemy Thimonnier (bartölemi timoniye okunur) olmuş. Aynı zamanda bir terzi olan Thimonnier, 1830 yılında kendi geliştirdiği dikiş makinesini kullanmaya başlamış. Bu makine sayesinde işleri çok hızlı yapmaya başladığı için müşterileri o kadar artmış ki, diğer terziler bu işe isyan etmiş. Ancak bir süre sonra dikiş makineleri tüm dünyada yaygınlaşmış ve diğer terziler tarafından da kullanılmaya başlanmış. Peki dikiş dikme işini çok kolaylaştıran dikiş makinelerinin nasıl çalıştığını merak ediyor musunuz?

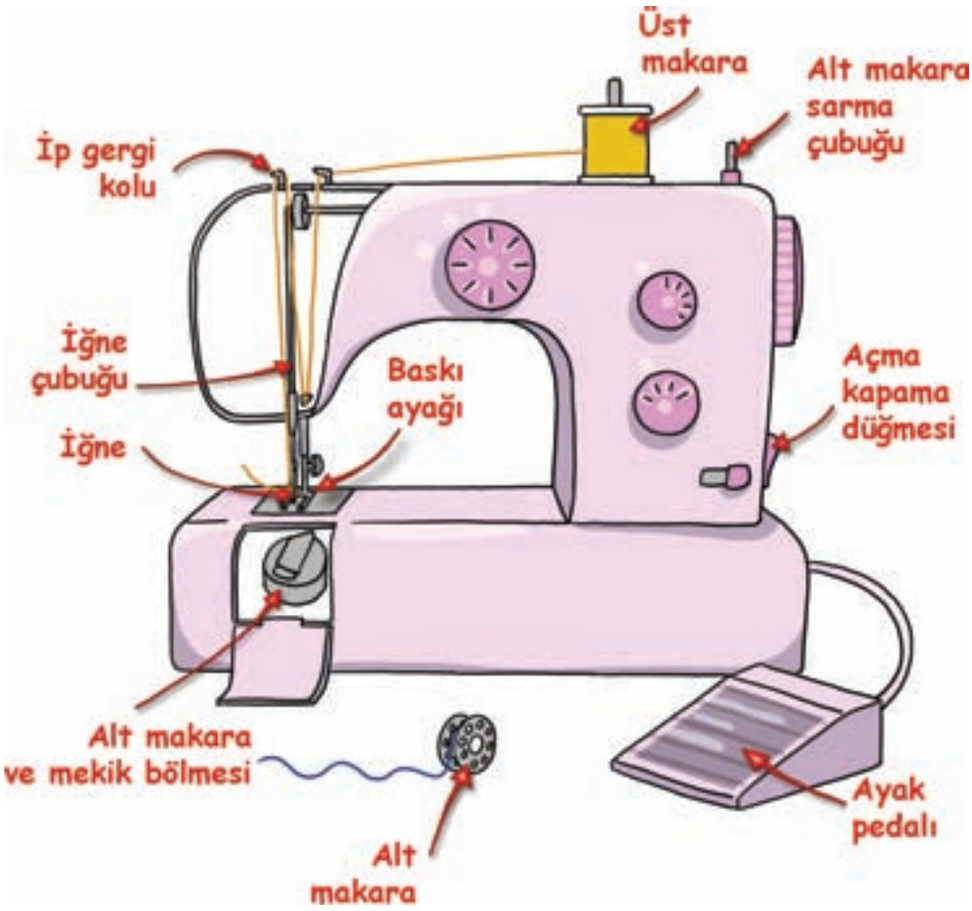

Günümüzde kullanılan dikiş makinelerinde bir elektrik motoru bulunur. Çoğu makinede motoru harekete geçiren bir ayak pedalı vardır. Ayak pedalına basıldığında motor dönmeye başlar. Bu hareket, kayışlar, dişliler ve mil çubuklarından oluşan bir düzenek aracılığıyla iğneye aktarılır. Böylece iğne aşağı yukarı hareket etmeye başlar.

Makinenin üzerinde pek çok ayar düğmesi ve düzenek bulunur. Bunlar, farklı dikiş çeşitleri yapmayı ve makine parçalarının birbiriyle uyum içinde hareket etmesini sağlar. Örneğin, dikiş ipliği, iğneye makinenin üzerindeki makaradan gelirken "ip gergi kolu" denen özel bir düzenekten geçer. Dikilen kumaş inceyse iplik gergin, kalınsa biraz daha gevşek olmalıdır. İp gergi kolu bu ayarı yapmaya yarar.

Nasıl Dikiyor?

Dikiş makinelerinde farklı dikiş çeşitleri
Dikiş makinelerinde farklı dikiş çeşitleri ya da karmaşık işlemeler yapılabilir. En yaygın olarak kullanılan dikiş çeşidi "düz dikiş"tir. Düz dikişte iki farklı iplik kullanılır. Aslında düz dikişi, kullanılan iki ipliğin birbirine dolanması olarak düşünebilirsiniz. Üst makaradan gelen iplik, ip gergi koluna dolanarak iğneden geçirilir. Çizimlerde bu iplik sarı renkle gösteriliyor. Diğer iplikse iğnenin hemen altına denk gelen kapaklı bölmeye yerleştirilen alt makaradan gelir. Bu iplik de çizimlerde mavi renkte gösteriliyor. Alt makaradan gelen ipliğin ucu, makara bölmesinin üzerinde yer alan boşluktan dışarı çıkarılır. Diyelim ki birbirine dikilecek iki ayrı kumaşımız var. Çizimde pembe ve yeşil renkle gösterilen bu kumaşlar önce üst üste koyulur ve iğnenin altına yerleştirilir. Bu sırada üst ve alt iplikler arkaya doğru tutulur. Ayak pedalına basıldığında iğne aşağı yukarı hareket etmeye başlar. Bu andan itibaren kumaşların ileri doğru yavaş yavaş itilmesi gerekir. Üst ipliğin takılı olduğu iğne üst üste konmuş kumaşları delerek alt makara ve mekik bölmesine girer. Bu sırada içinde alt makara olan mekik de dönmektedir. Böylece üst ipliğin oluşturduğu ilmek mekiğin "mekik kancası" denen bölümüne takılır ve ilmek alt makaradan gelen ipliğin üzerinden dolanır. İğnenin tekrar yukarı çıkmasıyla da arasından alt iplik geçen ilmek sıkılaşır ve böylece düz dikişin bir düğümü elde edilmiş olur. Kumaş ileri itildiğinde iğne bir önceki düğümün az ilerisine batar ve aynı işlemler tekrar eder.

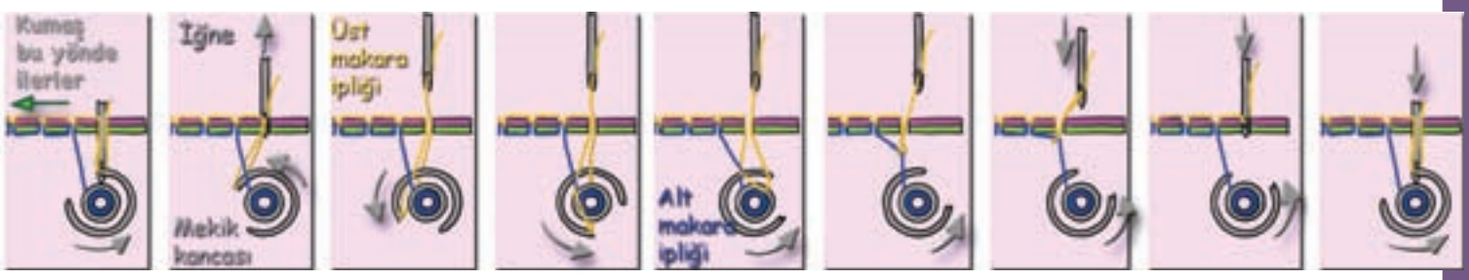

Yazı ve Çizimler: Bilgin Ersözlü